

A szerző előszava

Ez azon hegymászó monográfia második kötete, amelyben szeretnénk szisztematikusan leírni az egész Tátrát. A leírás formája lényegében megegyezik Witold H. Paryski által a 24 kötetes monográfiájában használt leírási móddal. Ezért ezen a helyen elhagyom az általános bevezetőt, mivel ez aránytalanul meghosszabbítaná e kötetet. Lehetséges azonban, hogy a sorozat befejezése után írok majd egy 0-ás számozású kötetet, amely az általános mondanivalót tartalmazza.

A téma feldolgozása annyiban különbözik a Paryskiétól, hogy a sorozat mindegyik kötete egy zárt egység lesz és a völgyeknek külön köteteket szánunk.

A jelenlegi irányzatok megkívánják, hogy felülvizsgáljuk a „hegymászó út” fogalmát. Ami régebben csak próbálkozás, útváltozat vagy egy egyszerű menekülés volt, ma gyakran egy új út vagy egy jobb stílusú megmászás. Ha a dolgokat így nézzük, kötelességünk – már amennyire ez lehetséges – a régebbi, akkoriban más kritériumok szerint megítélt, hasonló kísérleteket is így tárgyalni.

Az anyag feldolgozásában olyan kompromisszumot választottam, amely a lehető legjobban teljesíti a turisták, hegymászók, sportmászók, és az összes Tátra-rajongó elvárását.

A feldolgozásnál természetesen igyekeztem kihasználni az összes meglévő információt. Különösen hasznosnak bizonyultak az átfogó, rendszerezett, több kötetes kalauzok – Witold H. Paryski és Arno Puškáš művei, amelyek a 150 éves kalauzírás folyamatának megkoronázása. Emellett felhasználtam számos más kalauzírót, mint Carl Lohmeyer, Eugeniusz Janota, Walery Eljasz-Radzikowski, Karl Kolbenheyer, August Otto, Theodor Posewitz, Janusz Chmielowski, Mieczysław Świerz, Komarnicki Gyula és mások műveit is. Az eddigi feldolgozásokat – az utak első megmászóinak személyes közlésén kívül – számos lengyel, német, magyar, szlovák és cseh nyelvű hegymászó és turista folyóiratban és más publikációban megjelent cikkek szerint aktualizáltam. Az említett információ szerzői egyben e kötet társszerzői is.

Az ilyen rövid bevezetőben nem térhetünk ki számos Tátrát érintő tény ismertetésére, hiszen a hegység két államban és két nemzeti parkban található. A nemzeti parkok előírásai korlátozzák a tátrai turista

és hegymászó tevékenységet. Ezen előírások gyakran változnak, de a túrázók mindenkori kötelessége megismerkedni a pillanatnyi helyzettel. Emlékezzünk azonban arra, hogy e nemzeti parkokban a hegymászás volt az egyik legrégebbi tevékenység. A hegymászók kezdeményezték a tátrai természet védelmét, jelentősen hozzájárultak a nemzeti parkok megalakulásához és bizonyára nem ellenkezne túlságosan e parkok törekvéseivel, ha legalább részben figyelembe vennék e hagyományos törekvések kívánalmait.

A Kápolna-gerinc helye és határa

A jelen kötetben tárgyalt terep a rövid Kápolna-gerinc (1. vázlat), amely a Zawrat-toronyból (Závratová veža, Zawratowa Turnia, Unterer Seealmturm) ágazik el É-ra és egyben elválasztja Gąsienica-Szárazvíz-völgy (Dolina Bielej vody podúplazskej, Dolina Suchej Wody Gąsienicowej, Seealm) két ágát. A gerincen (a Zawrat-toronytól kezdve) a következő csúcsok és hágók találhatók: Útvesztő-hágó, másik nevén Mylna-hágó, Hátsó-Kápolna-csúcs, másik nevén Hátsó-Kościelec, Kápolna-csorba, másik nevén Kościelec-csorba, Kápolna-csúcs, másik nevén Kościelec, Karb-hágó és Kis-Kápolna-csúcs, másik nevén Kis-Kościelec.

Megközelítés és menedékházak

A Kápolna-gerinc környéke a Tátra legkönnyebben elérhető terepeihez tartozik. Csupán 3 óra gyaloglásra van Zakopanétól; az év majd minden szakában hatalmas tömegek látogatják. A Kápolna-csúcs meglátogatása a turisták körében nagyon vonzó és népszerű cél, a csúcs függőleges letörésein pedig rendkívül vonzó hegymászó utak vezetnek.

Éjjeli szállás (1. vázlat). A turista és hegymászó túrák standard éjjeli szállása a Gąsienica-szécsen (Gąsienicova hoľa, Hala Gąsienicowa, Seealm) lévő nagy Murowaniec-menedékház (Chata Murowaniec, Schronisko Murowaniec, Murowaniec Hütte). Zakopanéból a Gąsienica-szécsre négy ösvény vezet, az út mindegyiken kb. 1 ó. 30 p. gyaloglást igényel:

1. Kabinos felvonóval a Gáspár-csúcsra (Kasprov vrch, Kasprowy Wierch, Kaspars-Berg), ahonnan a sárga jelzésű ösvényen a Gąsienica-völgy (Gąsienicova dolina, Dolina Gąsienicowa, Seealm) aljára és a Gąsienica-szécsre.
2. Kuźnicéből a sárga jelzésű ösvényen a Lengyel-Jávor-völgyön (Dolina Javorinka polská, Dolina Jaworzynka Polska, Polnisches Ahorn-tal) keresztül.
3. Kuźnicéből a kék jelzésű ösvényen az Oldalsó-hegyen (Bočné,

Boczań, Seitenstück) és a Skupień-lejtőn (Skupieńov úplaz, Skupniów Uplaz, Skupień-Lehne) keresztül.

4. Brzezinyból a kociúton (a közönség előtt lezárva) a Gąsienica-Szárazvíz-völgy alján.

A Gąsienica-szécsen lévő Murowaniec-menedékház az erdő felső határán, kb. 1500 m tengerszint fölötti magasságban található. Összesen 108 férőhely, meleg étel is kapható. A menedékházon kívül a Gąsienica-szécsen megtalálható a Lengyel Hegymászó Szövetség „Betlejemka” nevű oktató központként működő menedékháza, amelyben a lengyel szövetség tagjai szállást igényelhetnek. Kb. 30 p. gyaloglásra lefelé a völgyben található a Lengyel Hegymászó Szövetség táborhelye, de ez csak nyáron működik. Állandó sátrak, matracok, hálósákok, folyóvíz és gáztüzelő a konyhában. Ha van szabad hely, a Lengyel Hegymászó Szövetség tagjain kívüliek is kaphatnak szállást.

A Gąsienica-szécsről előnyös ösvényeken 1 ó. – 1 ó. 30 p. alatt (200–400 m-es szintkülönbség) eljuthatunk a Kápolna-gerinc falai alá:

1. A Gąsienica-völgy ny. oldalágán, a Gąsienica-Zöld-tó (Zelené pleso Gąsienicovo, Zielony Staw Gąsienicowy, Polnischer Grüner See – 1682 m) mellett, a Svinica-hágóba vezető fekete jelzésű turistaösvény a Kápolna-csúcs és a Hátsó-Kápolna-csúcs ny. falai alá vezet.

2. A Gąsienica-völgy k. oldalágán, a Gąsienica-Fekete-tó (Čierne pleso Gąsienicovo, Czarny Staw Gąsienicowy, Polnischer Schwarzer See) mellett az ösvény a Kápolna-gerinc k. falai alá vezet.

A Gąsienica-Fekete-tó fölött 1885–1920 között a Lengyel Tátrai Társaságnak volt egy menedékháza. Egy másik, gondnok nélküli, menedékház 1896–1930 között a Gąsienica-Zöld-tó fölött állt.

Turistaösvények

(1-4. vázlat). Az említett turistaösvények a Kápolna-gerinc falai alá vezetnek. Ezekon kívül egy zöld jelzésű turistaösvény Gąsienica-Fekete-tótól a Kis-Kápolna-csúcson keresztül a Karb-hágóba harántol. A másik oldalról, a Gąsienica-Zöld-tótól a Karb-hágóba egy előnyösebb kék jelzésű turistaösvény vezet, a Karb-hágóból pedig a Kápolna-csúcs főormára egy fekete jelzésű indul. Hajdan létezett még egy jelzett ösvény: a Karb-hágóból a Svinica-hágóba (Svinické sedlo, Swinicka Przełęcz, Seealmsattel).

A felsorolt jelzett turistaösvényeken kívül még jól kitaposott csapások vezetnek a Karb-hágóból a Kápolna-csúcs ny. fala alá, a Kápolna-csorbába és a Hátsó-Kápolna-csúcsra, valamint a Hátsó-Kápolna-csúcs ny. fala alá. Ezeket a turisták előnyösen elérhetik a gerincen található összes vonzó alakzatot, a hegymászók viszont könnyen elérhetik a beszállási pontokat, valamint a túrák után lejöveteli útvonalaknak is használhatók.

Tél

A Kápolna-gerinc környéke a legnépszerűbb tátrai síközpont – a Gáspár-csúcs – szélén fekszik, de már kívül esik a népszerű lesiklópályáktól. A Kápolna-csúcs főforma túralécen elérhető, bár az ilyen akciókat biztonságosan kizárólag csak jó sialpinisták végezhetik. Egy téli túra a Kápolna- vagy a Hátsó-Kápolna-csúcsra minden esetben hegymászó-túra, és hegymászó képzést igényel. A gerinc összes vályúja és gerince – még azok is, amelyek látszólag biztonságosak – télen gyakran lavinaveszélyesek.

Természet

Geológia

A Svinica-tömbje, a Magas-Tátra csúcsainak nagy többségéhez hasonlóan, a karbonkorban kialakult magmaközetből – gránitból épült. A gránit a Tátra különböző területein nem teljesen egyforma összetételű, az összetevők (kvarc, plagioklász, káliföldpát) arányától függ, és a kőzettan szakemberei szerint különféleképp csoportosítható, leggyakrabban a gránit és a diorit közé, azaz granodioritként. Régebben megkísérelték ezen nem teljesen standard tátrai gránitoknak (kevesebb káliumot, de több nátriumot és kalciumot tartalmazó – azaz plagiogránitoknak) külön nevet adni – ez lett volna a tatrit. Ennyit a tátrai gránitokról – főleg azon olvasóknak, aki pl. a Mont Blanc környékén látták az ottani gránitokat és állítják, hogy lényegesen különböznek a tátraiaktól. A továbbiakban egyszerűen gránitnak nevezzük ezt a kőzetet, bár az elnevezés kőzettani szempontból nem mindig pontos.